[2019] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 331

ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕਲਕੱਤਾ,

ਭੂਮੀ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ) ਐਕਟ, 1976 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਡੇਵਿਡ ਮੰਤੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2014 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10629-10631 ਆਦਿ)

ਫਰਵਰੀ 26, 2019

[ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ) ਐਕਟ, 1976

ਉਪ-ਧਾਰਾ 12 (4), 13, 30, 33 (1), 33 (3), 33 (4) ਅਤੇ 40 - ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(3) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 7 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ

7) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਐਕਟ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ - ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:1. ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 50] [348- ਬੀ-ਸੀ]

2. ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [ਧਾਰਾ 33 (3) ਦੇਖੋ]। ਦੂਜਾ ਐਕਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। [ਧਾਰਾ 12(4), 13 ਅਤੇ 33 (1) ਦੇਖੋ]। ਤੀਜਾ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇਖੋ) 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 40 (ਧਾਰਾ 30 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ - ਇਕ ਮਜਬੂਤ ਤਰਕ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ *ਧੁਲਾ ਬਾਈ ਕੇਸ ਦੇ ਖੰਡ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 54, 55 ਅਤੇ 56) [350- ਏ-ਐਫ]

3. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ

ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 57, 58][350-ਜੀ, ਐਚ; 351-ਏ, ਬੀ]

4. ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ: (i) ਪਹਿਲਾ ਜਦੋਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮਿਤੀ 30.11.1962 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਮਿਲਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ (ii) ਦੂਜਾ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ 1976 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। (iii) ਤੀਜਾ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। [ਪੈਰਾ 59] [351- ਬੀ -ਐਫ]

5. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਤੇ (3) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਅਤੇ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ *ਧੁਲਾ ਬਾਈ ਕੇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(3) ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 60-62] [351-ਐਫ-ਐਚ; 352-ਏ-ਸੀ]

6. ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 63][352-ਡੀ, ਈ]

7. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4), 13, 30, 33(1), 33(3), 33(5) ਅਤੇ 40 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 70 ਅਤੇ 71] [355-ਸੀ,ਡੀ]

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ

ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 72[355-ਐਫ]

9. ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 73-75) [355-ਐਚ; 356- ਏ-ਡੀ]

10. ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 76] [356-ਡੀ]

ਧੁਲਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ **(ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1969 ਐਸ.ਸੀ. 78): [1968] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662 - ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ।**

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ **(1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 229**: **[1995] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 857**; ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਾਰੀਆ **(1996) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 218: [1995] 4 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 774**; ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਨਾਰਾਇਣ **(2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336: [2006] 7 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 186;** ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ **(2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713** - ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

<u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[1968] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662	ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ	ਪੈਰਾ 51
[1995] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 857	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 65
[1995] 4 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 774	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 67
[2006] 7 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 186	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 69
(2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 69

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2014 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10629-10631

ਮਿਤੀ 27.09.2013 ਦੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2008 ਦੇ ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 202 ਵਿੱਚ ਅਤੇ 2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 24.07.2014 RVW 36 ਵਿੱਚ 2014 ਦੇ CAN 1450 ਦੇ ਨਾਲ 2008 ਦੇ ਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 202 ਵਿੱਚ ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9829- 9830, 2016 ਦਾ 9900

ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਕਲਿਆਣ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆ, ਸੀ ਯੂ ਸਿੰਘ, ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਧੂਮਿਤਾ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰੇਖਾ ਰਮਨ, ਅਨੁਜ ਸਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੇਮਿਆ ਰਾਜ (ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇ.ਜੇ. ਜੌਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਈ), ਅਨੁਭਵ ਰੇ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਾਰਖਾਨੀ, ਅੰਕੋਲੇਕਰ ਗੁਰੂਦੱਤਾ, ਚੰਦਨ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਮਾਲਾਪੁਰ, ਦੇਬਰਸ਼ੀ ਭੁਈਆਂ ।

ਚਾਰਲਸ ਮੰਤੋਸ਼, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ, ਜੇ. 2014 ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 10629-10631 ਮਿਤੀ 27.09.2013 ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 202/2008 ਵਿੱਚ , ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ RVW No. 36/2014 ਵਿਚ ਮਿਤੀ 24.07.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ F.A. No.202/2008 ਵਿਚ CAN No.1450/2014 ਪਾਸ ਹੋਏ।

2. ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਮਟਿਡ ਵੱਲੋਂ 27.09.2013 ਨੂੰ ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 202/2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 9829-9830 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

4. ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਕਲਕੱਤਾ-ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 3, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ-ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 2 ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8

ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9 ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 2 ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

5. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨੰਬਰ 73, ਕੈਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ, ਕਲਕੱਤਾ - 700 054 ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਲਗਭਗ 2 ਬੀਘੇ, 2 ਕਟਾ, 4 ਚਾਟਕ ਅਤੇ 25 ਵਰਗ ਫੁੱਟ (ਜੋ ਲਗਭਗ 29 ਬੀਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

6. ਅਬਦੁਲ ਜੱਬਾਰ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਤੀ 29.07.1919 ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 29.09.1927 ਨੂੰ ਮੌਲਾ ਅਤਾਉਲ ਹੱਕ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15.08.1933 ਨੂੰ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਸੇਠੀਆ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

7. ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਸੇਠੀਆ ਨੇ ਮਿਤੀ 17.08.1933 ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੋਤੀ ਚੰਦ ਨਖਤ, ਅਮਰੀਤੋ ਲਾਲ ਸ਼ਾਹ, ਠਾਕੁਰ ਲਾਲ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਚੰਪਾ ਲਾਲ ਦਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7) ।

8. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1933 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 30.11.1962 ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

9. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 73, 60, 72 ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਮੋਨੀਲਾਲ ਗੋਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਗੋਈ

ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15.06.1957 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਨੇ ਮਿਤੀ 30.11.1962 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਬੇਵਰੇਜ ਲਿਮਟਿਡ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ." ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

10. ਮਿਤੀ 17.02.1976 ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(o) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(n) ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

11. ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(i) ਅਧੀਨ "ਵਿਅਕਤੀ" ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ "ਰੱਖਣ" ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਤੀ 15.09.1976 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਤਹਿਤ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

12. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਾਧੂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

13. ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.09.1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਿਤੀ 04.01.1990 ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ ਨੇ ਕੈਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ, ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਨੰਬਰ 58, 60, 72, 73,

79, ਅਤੇ 81 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਸਮਰਪਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਬੀਐਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਤੋਂ 10 ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

14. ਮਿਤੀ 22.01.1990 ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੇ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਿਤੀ 08.02.1990 ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15.02.1990 ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਗਜ਼ਟ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10(3) ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

15 ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 23.05.1990 ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 28.05.1990 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

16. ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਮਿਤੀ 04.04.1991 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਇਦਾਦ (ਨੰਬਰ 73) ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 58, 59, 60, 61, 62, 72, 73, 79, ਅਤੇ 81 ਨੂੰ ਕੈਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ) ਨੂੰ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਨੂੰ ਫਿਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲਾਂ

ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 02.12.1994 ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਵੱਡੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

17. ਸਾਲ 1992 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1) ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10(3) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1382/1992) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

18. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 26.08.1992 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

19. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 (ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਮਟਿਡ) ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਮਿਤੀ 26.08.1992 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 324/1993 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

20. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.04.1997 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1997 ਦੀ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12726 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮਿਤੀ 28.07.1997 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਕੋਲ ਐਕਟ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

22. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਨੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 101/1998) ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀਲਦਾਹ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"(a) ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53-X-U-L. (Cal) ਮਿਤੀ 12 ਫਰਵਰੀ, 1990 ਰੱਦ ਹੈ।

(a) ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਮਾਰਤ ਨੰਬਰ 73, ਕੈਨਾਲ

(b) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰੜਾ ਬਿਆਨ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(c) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 1500-UL/AV-11/19 ਮਿਤੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1991 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਸਮਰੱਥ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ;

(d) ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਮਾਰਤ ਨੰਬਰ 73, ਕੈਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ;

(e) ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ;

(f) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਫਰਮਾਨ;

(g) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲਾਗਤ;

(h) ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਜਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

24. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ।

25. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 11 ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:

"1. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ?

2. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ?

3. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

4. ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾੜਾ ਹੈ?

5. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਹੈ?

6. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ?

7. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53-X-UL (Cal) ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 1500-UL/AV/II/19 ਮਿਤੀ 04.04.19 ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅਸਮਰੱਥ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ?

8. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

9. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

10. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

11. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?"

26. ਫਿਰ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.04.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ 11 ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ (ਨੰਬਰ 202/2008) ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

27. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ - ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ - ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ - ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਾਜਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10629-10631/2014 ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

29. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

30. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਿਆਣ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

31. ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਐਕਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ/ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ।

(iii) ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10(3) ਅਧੀਨ ਅੰਤਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸੌਂ ਗਏ ਸਨ।

(v) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੇ 1962 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਮਿਤੀ 15.09.1976 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਸੀ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਬੀਐਲ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(vi) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 10(1) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(3) ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

32. ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਿਆਣ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆਏ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਸੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ਾਬਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 1962 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1976 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 17.02.1976 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ।

(iii) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਇੱਛੁਕ ਮਿਤੀ ਡੇਜ਼ੀ ਮੰਤੋਸ਼ ਇਮਾਰਤ ਨੰਬਰ 71/1, 60,72 ਅਤੇ 73 ਕੈਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

(iv) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਬੇਵਰੇਜਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ "ਓ.ਬੀ.ਐਲ." ਵਜੋਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ) ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਰਿਟਰਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 27.09.1986 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(v) ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.04.1991 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਇਦਾਦ ਮੈਸਰਜ਼ ਜਨਪ੍ਰਿਆ ਹਸਪਤਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ 30 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ 98,41,300 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਸਪਤਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

33. ਸ੍ਰੀ ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ

ਬੈਂਚ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

34. ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾੜੀ ਸੀ।

35. ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2007 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12726 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.07.1998 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

36. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

37. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

38. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਸਿਰਫ "ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

39. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮੰਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

40. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਿਤੀ 29.06.1998 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੱਕਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.07.1997 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12726/1997 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ

1 ਤੋਂ 7/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

41. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ - ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

42. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

ਪਹਿਲਾ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

43. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

44. ਇਹ ਐਕਟ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਲਗਾਉਣ, ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਟਕਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

45. ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ 47 ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 2(a) ਤੋਂ (q) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8 ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਰੜਾ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 9 ਅੰਤਿਮ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10 ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

46. ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ, ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17 ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ

ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

47. ਧਾਰਾ 21 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 22 ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਅਤੇ 24 ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 25 ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 26 ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 27 ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 28 ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 29 ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 30 ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਅਤੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

48. ਧਾਰਾ 31 ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 32 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 33 ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 35 ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 36 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 37 ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 39 ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ ੩੯ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

49. ਧਾਰਾ 40 ਦੁਬਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜੋ

ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 41 ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 42 ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 43 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 44 ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 44 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੈਰੀਕਲ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 46 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 47 ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

50. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਐਕਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ। ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਰੋਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

51. **ਧੂਲਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1969 ਐਸ.ਸੀ. 78) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

52. ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਸਟਿਸ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਅਨੋਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ 7 ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

"(1) ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀਮਾ ਹੈ ।ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਪਾਅ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(3) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤਿ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੋਧ ਜਾਂ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(4) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਰਿਫੰਡ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦਾਅਵਾ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਹੈ।

(6) ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂਚ ਹੈ।

(7) ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

53. **ਧੁਲਾ ਬਾਈ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

54. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ **ਧੁਲਾ ਬਾਈ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ: -

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [ਧਾਰਾ 33(3) ਦੇਖੋ]।

ਦੂਜਾ ਐਕਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। [ਧਾਰਾ 12 (4), 13 ਅਤੇ 33(1) ਦੇਖੋ]।

ਤੀਜਾ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇਖੋ) 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 40 (ਧਾਰਾ 30 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਵਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

55. ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਫੋਤੱਥ ਮੁਤਾਬਕ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ **ਧੂਲਾ ਬਾਈ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

56. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

57. ਹੁਣ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ (ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (a) ਤੋਂ (d) ਸੁਪਰਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ) ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. - ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੀਜਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

58. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

59. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ:

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਨੇ ਮਿਤੀ 30.11.1962 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਓ.ਬੀ.ਐਲ. ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।

(ii) 1976 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜਾ ਉਪਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(iii) ਤੀਜਾ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

60. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ - ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.04.1997 ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1997 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12726 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਿਤੀ 28.07.1997 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

61. ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 28.07.1997 ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ:

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਿਤੀ 12.02.1990 ਅਤੇ ਮਿਤੀ 011.05.1990 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਤੇ (3) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਹ **ਧੁਲਾ ਬਾਈ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.05.1990 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

62. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

63. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

64. ਦਰਅਸਲ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

65. **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ** (1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 229 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

66. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ

ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਸੰਖੇਪ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"3. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉੱਘੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ 1984 ਦੇ ਐਕਟ 68 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11-ਏ ਹੁਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(4) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਬੰਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ

ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

67. ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ **ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਾਰੀਆ** (1996) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 218 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

68. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 3 ਉਪਰੋਕਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:

"2..... ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੋਕ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 48 ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਕੋ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਛੇਦਾਂ 226 ਅਤੇ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ (ਦੇਖੋ - **ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਨਾਰਾਇਣ** (2006) 8

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 ਅਤੇ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ** (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713)

70. ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

71. ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4), 13, 30, 33(1), 33(3), 33(5) ਅਤੇ 40 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

72. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

73. ਸ੍ਰੀ ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ - ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਜੋ ਉੱਪਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ

ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

74. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

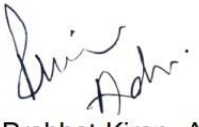
75. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਪੋਲੋ ਗਲੇਨੀਗਲਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

76. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ।

77. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 7 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi